

Kontaktperson
Tobias Lindberg
Juridik och säkerhet

2021-03-19

412650

tobias.lindberg@regionvasterbotten.se

Infrastrukturdepartementet

Remissvar SOU 2021:1 Säker och kostnadseffektiv it-drift – rättsliga förutsättningar för utkontraktering

Sammanfattning

Region Västerbotten (regionen) delar i allt väsentligt utredningens problembeskrivning och ställer sig överlag positiv till förslagen i betänkandet. Liksom utredningen ser regionen ett behov av ett tydligt rättsligt stöd för utlämnande av sekretessreglerade uppgifter för att underlätta utkontraktering av it-drift i syfte att förbättra vården och utveckla verksamheten. En sekretessbrytande bestämmelse är ett viktigt steg på vägen för att underlätta hälso- och sjukvårdens möjligheter till digitalisering och verksamhetsutveckling. Regionen ser emellertid att förslagen även för med sig viss komplexitet vilket riskerar att medföra nya hinder för denna utveckling.

Generella synpunkter

Regionen ser positivt på att utredningen föreslår en sekretessbrytande bestämmelse vid utkontraktering av IT-drift. Digitaliseringen erbjuder stora möjligheter för framtidens hälso- och sjukvård varför användandet av molntjänster och möjligheten att utkontraktera delar av it-driften är mycket centrala frågor för hälso- och sjukvården. Modern teknik kan underlätta för den enskilde att vara delaktig i sin egen vård och omsorg, stödja kontakten mellan den enskilde och verksamheterna samt tillhandahålla effektivare stödsystem för medarbetarna i verksamheterna. Den digitala utvecklingen kan bidra till ett mer demokratiskt och jämlikt samhälle genom att öka tillgängligheten till offentliga tjänster.

Att den digitala omställningen är viktig, för att inte säga samhällskritisk, har blivit tydligt genom Covid-19-pandemin, då möjligheterna att använda ny digital teknik genom utkontraktering har varit helt avgörande för många verksamheter. Exempelvis har molntjänster som erbjuder digitala patientmöten möjliggjort både hemarbete och minskat tryck på hälso- och sjukvården.

Utkontraktering av it-drift kan dessutom höja informationssäkerheten i verksamheten eftersom det ofta är mer kostnadseffektivt för en specialiserad tjänsteleverantör att upprätthålla både kompetens och den tekniska nivån kring it som krävs för att anpassa systemen till dagens snabba it-utveckling. Detta gäller inte bara ny teknik med allt fler uppkopplade enheter, molntjänster eller nya medborgartjänster, utan också utvecklingen av ett ökat cybersäkerhetshot mot hälso- och sjukvården.

Region Västerbotten

Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Telefon: 090-785 00 00, telefax: 090-13 68 82
E-post: regionen@regionvasterbotten.se Org.nr: 232100-0222
VAT-nr: SE232100022201 Bankgiro 5728-3061

2021-03-19

Utgångspunkten i arbetet med regelverket bör därmed vara att balansera skyddet för den personliga integriteten med kvalitet, säkerhet och effektivitet. Det är därför nödvändigt att lagar och andra föreskrifter som är styrande för verksamheterna och ska säkra den enskildes integritet även anpassas till den tekniska utvecklingen.

Röjandebegreppet

De beslut som tas idag om utkontraktering av it-drift utgår som regel ifrån den definition av röjandebegreppet som eSam publicerat. Enligt denna ska uppgifterna inte ska anses röjda i OSL:s mening om den avtalsrättsliga regleringen parterna emellan har utformats på ett hållbart sätt och det är osannolikt att tjänsteleverantören tar del av eller vidarebefordrar de uppgifter som tekniskt tillgängliggjorts för tjänsteleverantören. Om en utkontraktering av it-drift avseende lagring av sekretessreglerade uppgifter, i enlighet med vad utredningen menar, alltid skulle innebära att uppgifterna anses röjda så innebär detta att beslutsfattare kan ha gjort sig skyldiga till brott mot tystnadsplikt eller vårdslöshet med hemlig uppgift. Detta medför långtgående konsekvenser för beslutsfattarna och verksamheterna. Så länge som den av utredningen föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen inte har trätt i kraft så bör, med utgångspunkt i utredningens tolkning av röjandebegreppet, många framtida beslut om utkontraktering av it-drift som innefattar sekretessreglerade uppgifter leda till åtal för ansvariga beslutsfattare. Alla utkontrakteringar av förevarande typ, till både svenska och utländska tjänsteleverantörer, borde därmed omedelbart upphöra. Detta skulle komma att medföra störningar i de flesta verksamheter och inte osannolikt även medföra risk för patientpåverkan. Regionen vill därför understryka vikten av att regeringen tydliggör begreppets innebörd och genomför de förändringar som behövs för att förhindra att dessa konsekvenser uppstår.

En sekretessbrytande bestämmelse

Regionen ser att det är angeläget att en sekretessbrytande bestämmelse införs. Den av utredningen föreslagna bestämmelsen är emellertid inte tillräckligt tydlig. Regionen anser inte att utredningen på ett tydligt sätt visar hur de faktorer som utredningen tar upp (bland annat styrkan i sekretessen och tekniska säkerhetsåtgärder) ska viktas mot sekretessintresset inom hälso- och sjukvården. Det behövs mer stöd för att kunna genomföra en sådan avvägning. Vilka säkerhetsåtgärder krävs, enligt den föreslagna bestämmelsen, för att utkontraktera lagring av uppgifter som omfattas av sekretess enligt 25 kap. 1 § OSL? Eftersom ansvar för brott mot tystnadsplikt kan komma i fråga i de fall utkontraktering skett trots att sekretessintresset vägde tyngre krävs det stor tydlighet i att man gör rätt. Otydliga förutsättningar riskerar i stället att hindra utvecklingen och skapa skillnader i utbudet av tjänster mellan regionerna. Detta blir olyckligt även ur patientperspektiv.

För att utkontraktera it-drift som innefattar behandling av personuppgifter krävs redan idag en hög nivå av säkerhet i tjänsten. Enligt dataskyddsförordningen ska tjänsteleverantören ge tillräckliga garantier om att genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder så att behandlingen uppfyller kraven i förordningen och säkerställer att den

2021-03-19

registrerades rättigheter skyddas. Bland annat ska alla tekniska, organisatoriska och juridiska säkerhetsåtgärder som krävs enligt artikel 32 vidtas. Kraven tillämpas även för känsliga personuppgifter, exempelvis uppgifter om hälsa.

Vidare ska hälso- och sjukvården, enligt den nationella lagstiftning som införts med anledning av NIS-direktivet, vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att hantera risker och incidenter som hotar säkerheten i nätverk och informationssystem som används för att tillhandahålla samhällsviktiga tjänster (exempelvis journalsystem). Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten som är lämplig i förhållande till risken.

Avgörande för att göra rätt avvägningar är således ett systematiskt riskbaserat informationssäkerhetsarbete. Om detta arbete har genomförts på ett ändamålsenligt sätt ges uppgifterna samma, eller ofta bättre, skydd hos tjänsteleverantören som hos myndigheten. Regionen anser att om dessa krav är tillgodosedda ska intresset av att uppgifterna lämnas anses ha företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Detta bör tydligt framgå i bestämmelsen.

Det är inte rimligt att en felaktig intresseavvägning utifrån en otydlig regel skulle kunna leda till att en tjänsteman begår sekretessbrott och att enda sättet att veta om ett visst utfall av en intresseavvägning är att avvakta praxis på den sekretessbrytande bestämmelsen. Otydligheterna i intresseavvägningen riskerar dessutom att väsentligt sakta ner digitaliseringen i offentliga verksamheter, som därmed kan gå miste om eftersträvarvärda tjänster, och för samhället nödvändiga, effektivitets- och säkerhetsvinster.